

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้ของมนุษย์ เพื่อให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของตน และสามารถดำเนินชีวิตร่วมกันในสังคมได้อย่างมีสันติสุข ท่ามกลางธรรมชาติแวดล้อมที่เกื้อกูล รวมทั้งสามารถพัฒนาสังคมให้เจริญก้าวหน้าได้อย่างสมดุล ภายใต้ง่อนไขของความเปลี่ยนแปลง ในสภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ และ เทคโนโลยี ตลอดจนบทบาทและสถานการณ์ของประเทศในประชาคมโลก (แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2534) โดยเฉพาะการศึกษาระดับประถมศึกษาถือว่าเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับการ ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมและสำหรับการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นไป ซึ่งรัฐกำหนดไว้ว่าเป็นการศึกษา ภาคบังคับ และเป็นภาระผูกพันของรัฐที่จะต้องดำเนินการให้ประชากรในวัยเรียนได้มีโอกาสศึกษา เล่าเรียนอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2531) แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2534 ได้กำหนดไว้ว่า

การประถมศึกษาเป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนมีทักษะพื้นฐานในการเรียนรู้ รู้จัก รักชานามัยส่วนตน มีวินัย ซื่อสัตย์ ไม่เห็นแก่ตัวมีเจตคติที่ดีต่อการทำงาน มีความ รับผิดชอบต่อหน้าที่ และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ รู้จักใช้เหตุผลสามารถปฏิบัติตน ในฐานะสมาชิกที่ดีของครอบครัว มีความเข้าใจต่อสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ ตลอดจนศิลปวัฒนธรรมของชุมชน

จากแนวคิดดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าการที่จะพัฒนาประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้ามี เสถียรภาพ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ประชาชนมีความเป็นอยู่ดี นั้น จะต้อง เริ่มต้นที่การพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการศึกษาระดับประถมศึกษา เพราะถือว่าเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งในด้านโครงสร้างของระบบการศึกษา และหลักพัฒนาการ ของมนุษย์

เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปว่า ครู คือ องค์ประกอบในการจัดการศึกษาที่มีสถานะ บทบาทและหน้าที่ที่สำคัญที่สุด ดังจะเห็นได้ว่านักการศึกษาหลาย ๆ ท่าน ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ไว้ อย่างสอดคล้องกัน เช่น

สุรางค์ ไคว์ตระกูล (2533) ได้กล่าวถึงบทบาทและหน้าที่ของครูว่า "หน้าที่ของครูมิใช่แต่เพียง เป็นผู้สอนด้านวิชาความรู้ให้นักเรียนแต่เพียงอย่างเดียว ครูมีบทบาทสำคัญในฐานะที่เป็นผู้ช่วยให้นักเรียนมีพัฒนาการทางบุคลิกภาพทางบวกอย่างสมบูรณ์ ทั้งนี้หมายความว่าช่วยนักเรียนให้มีบุคลิกภาพที่สามารถจะปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ได้อย่างมีความสุข เป็นผู้มีมาตรฐานทางจริยธรรมสูง มีความรับผิดชอบต่อสังคม มีความเมตตา มีขันติ และมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ไม่เห็นแก่ตัว และมีการควบคุมสติของตน"

วิจิตร จันทรากุล (คู่มือการบริหารโครงการอบรมครูเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ปีงบประมาณ 2533) ได้กล่าวถึงความสำคัญของครูว่า "ทุกประเทศมีความเข้าใจตรงกันว่าในการพัฒนาประเทศนั้น ครูมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง และโดยเฉพาะในประเทศที่ไม่ค่อยมีทรัพยากรธรรมชาติมากนัก เช่น สิงคโปร์ ก็พูดชัดเจนว่า สิ่งที่เขาจะต้องสร้างนั้นก็คือทรัพยากรมนุษย์ เพราะเขาไม่มีทรัพยากรธรรมชาติ ก็ต้องสร้างทรัพยากรมนุษย์ การที่จะทำทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพได้ก็ต้องสร้าง ครู "

ชินภัทร ภูมิรัตน และคณะ (2533) ได้กล่าวถึงความสำคัญของครูที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษาไว้อย่างชัดเจนว่า "การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการประถมศึกษาที่ผ่านมาได้ให้ความสำคัญกับปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งแท้ที่จริงแล้วไม่สามารถเปลี่ยนแปลงแก้ไขได้โดยตรงด้วยนโยบายการศึกษา ผลงานวิจัยในอดีตจึงมักไม่สามารถให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่ชัดเจนและนำไปสู่การปฏิบัติได้ ดังนั้น การศึกษาวิจัยที่จะช่วยในการติดตามและปรับปรุงคุณภาพการประถมศึกษา จึงควรให้ความสำคัญกับปัจจัยหรือตัวแปรที่สามารถเปลี่ยนแปลงแก้ไขได้ด้วยนโยบายทางการศึกษา ตัวแปรเชิงนโยบายจะต้องเป็นตัวแปรที่ส่งผลให้เกิดการปรับปรุงสภาพแวดล้อมของโรงเรียนไปจนถึงกระบวนการเรียนการสอนภายในชั้นเรียน ซึ่งการปรับปรุงดังกล่าวเป็นผลสืบเนื่องมาจากการวางแผน และการกำหนดนโยบายตั้งแต่ระดับชาติลงไปจนถึงระดับจังหวัด และถ่ายทอดเจตนารมณ์ลงไปถึงสถานศึกษา ดังนั้นระบบการบริหารและการงบประมาณจึงมีความสำคัญในการแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติ แต่เนื่องจากกระบวนการดังกล่าวมีความซับซ้อนและมีหลายขั้นตอน การที่จะประเมินว่า นโยบายเรื่องใดส่งผลต่อคุณภาพการประถมศึกษาจำเป็นจะต้องดูว่า การดำเนินงานตามนโยบายนั้น ๆ ได้ส่งผลให้เกิดขึ้นในระดับโรงเรียน โดยเฉพาะในกระบวนการเรียนการสอนหรือไม่เพียงใด ด้วยเหตุผลนี้ ครูจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดที่จะดำเนินงานให้เป็นไปตามนโยบายที่วางไว้ ดังนั้น งานวิจัยที่จะเสนอแนะในเชิงนโยบายด้านการพัฒนาการประถมศึกษาจึงควรเน้นไปที่ตัวครู นอกจากนี้ข้อมูลเกี่ยวกับการลงทุนด้านการศึกษายังสนับสนุนด้วยว่า ครูเป็นทรัพยากรที่มีค่าสูงมาก เพราะการลงทุนด้าน

งบประมาณสำหรับหมวดเงินเดือนครู นับว่าเป็นสัดส่วนที่สูงสุด เมื่อเปรียบเทียบกับงบประมาณหมวดอื่น ๆ จนอาจกล่าวได้ว่า การเพิ่มประสิทธิภาพของการประถมศึกษาก็คือ การเพิ่มประสิทธิภาพของครู นอกจากนี้ ถ้าพิจารณาอัตราส่วนนักเรียนต่อครูทั่วประเทศ โดยเฉลี่ยจะอยู่ระหว่าง 18:1 ถึง 20:1 ซึ่งนับว่า เป็นอัตราที่ต่ำมาก เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มประเทศที่กำลังพัฒนาด้วยกัน และคาดว่าอัตราส่วนดังกล่าวจะไม่เปลี่ยนแปลงมากนักในอนาคตอันใกล้ จึงทำให้ครูเป็นทรัพยากรสำหรับการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษาที่มีศักยภาพมากที่สุด ถ้าหากสามารถพัฒนาคุณภาพการสอนของครูได้ โดยเฉพาะเมื่อเปรียบเทียบกับทรัพยากรอื่น ๆ ในด้านเครื่องอำนวยความสะดวก วัสดุภัณฑ์ และงบประมาณเพื่อการพัฒนา ซึ่งล้วนมีอย่างจำกัดทั้งสิ้น การพัฒนาที่ตัวครูจึงเป็นทางเลือกที่น่าสนใจมากที่สุด "

คณะวิจัยอีกคณะหนึ่งที่ได้ตระหนักถึงความสำคัญ บทบาท และหน้าที่ ของครูที่มีต่อการจัดการศึกษาโดยเฉพาะการประถมศึกษานั้น คือ ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา และคณะ (2530) ซึ่งได้กล่าวไว้ว่า "บรรดาปัจจัยที่มีความสำคัญในการเพิ่มคุณภาพของพลเมืองในด้านการให้การศึกษาเป็นที่ยอมรับกันโดยปราศจากข้อโต้แย้งว่า ครูนับว่ามีสถานะและบทบาทสำคัญที่สุด เพราะครูเป็นผู้มีหน้าที่หลักในการอบรมสั่งสอนให้กุลบุตร กุลธิดา เป็นคนดี ประพฤติชอบ เป็นผู้พร้อมทั้งสติ และปัญญาที่จะแก้ไขปัญหา และปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสมตามจุดมุ่งหมายของแผนและหลักสูตรการศึกษา การที่ครูจะประกอบภารกิจอันสำคัญยิ่งดังกล่าวได้อย่างสมบูรณ์ ครูจะต้องเป็นผู้มีสมรรถภาพพร้อมทั้งในด้านความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะอื่น ๆ ที่จำเป็นต่อการสอนตามหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ"

ในงานวิจัยเรื่องเดียวกันนี้ คณะผู้วิจัยยังได้กล่าวเพิ่มเติมอีกว่า "การจัดการศึกษาให้แก่เยาวชนจะมีคุณภาพเพียงใดนั้น ปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งคือ คุณภาพการสอนของครู ถ้าหากครูมีความรู้ ความสามารถ ในการจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างดี เยาวชนก็ย่อมจะได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพ กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ หากครูมีสมรรถภาพในการปฏิบัติงาน ก็ย่อมจะสามารถให้การศึกษากับเยาวชนอย่างมีคุณภาพได้ ดังนั้น โครงการวิจัยและพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูให้มีสมรรถภาพที่พึงประสงค์ จึงได้ให้ความสำคัญแก่สมรรถภาพของครูและแนวทางในการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาคุณภาพของครู เพื่อช่วยให้ครูประถมศึกษาสามารถให้การศึกษากับเยาวชนตามหลักสูตรประถมศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ"

ด้วยตระหนักในเหตุผลดังกล่าว ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา และคณะ (2530) จึงได้ทำการวิจัย เรื่อง การวิจัยและพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูให้มีสมรรถภาพที่พึงประสงค์ตาม

หลักสูตรประถมศึกษาและมัธยมศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยในส่วนระดับประถมศึกษาดังนี้

1. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์สมรรถภาพของครูที่พึงประสงค์ตามหลักสูตรประถมศึกษา
2. เพื่อประเมินสมรรถภาพครูประถมศึกษา
3. เพื่อนำเสนอรูปแบบการพัฒนาครูให้มีสมรรถภาพที่พึงประสงค์ตามหลักสูตร
การประถมศึกษา

ในการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงบรรยาย แบ่งกิจกรรมการวิจัย เป็น 4 ขั้นตอน คือ (1) ศึกษาเอกสารและรายงานการวิจัยเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดและรายการสมรรถภาพที่พึงประสงค์ของครูประถมศึกษา (2) สร้างเครื่องมือประเมินสภาพปัจจุบันของสมรรถภาพครูประถมศึกษา (3) ดำเนินการประเมินสมรรถภาพครูประถมศึกษา (4) กำหนดและตรวจสอบรูปแบบการพัฒนาครู ซึ่งได้ข้อค้นพบพอสรุปได้ดังนี้

1. สมรรถภาพที่จำเป็นสำหรับครูประถมศึกษา สามารถสรุปได้เป็น 5 งาน คือ งานสอน งานแนะแนว งานกิจการนักเรียน งานธุรการ และงานพัฒนา ในแต่ละงานได้แบ่งรายการสมรรถภาพออกเป็น 3 ด้าน คือ สมรรถภาพด้านความรู้ สมรรถภาพด้านทักษะ และสมรรถภาพด้านคุณลักษณะและทัศนคติ

2. การประเมินสมรรถภาพครูประถมศึกษาพบว่า ครูประถมศึกษาส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนดีขึ้น แต่พฤติกรรมการสอนยังไม่เปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัดเจน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนยังเน้นครูเป็นศูนย์กลางมีกิจกรรมที่เน้นตัวผู้เรียนเป็นศูนย์กลางบ้าง แต่ก็เป็นส่วนน้อย ครูใช้วิธีบรรยายหรืออธิบาย ใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนโดยที่ครูเป็นผู้มีบทบาทในการใช้สื่อมากกว่าตัวผู้เรียนเป็นผู้ใช้ มีการจัดการเรียนการสอนนักเรียนเป็นกลุ่ม แต่ยังไม่ได้ใช้กระบวนการกลุ่มอย่างถูกต้อง มีการมอบหมายให้นักเรียนทำทั้งเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม มีการให้การเสริมแรงบ้าง กลุ่มประสบการณ์ที่ครูมีปัญหาในการสอน ได้แก่ กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย และกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต โดยทั่วไปครูมีเจตคติค่อนข้างดีต่อหลักสูตร และอยู่ในระดับปานกลางต่ออาชีพครู ครูประถมศึกษาส่วนใหญ่มีคุณวุฒิสูงขึ้น เนื่องจากการศึกษาตามหลักสูตรการฝึกอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษา (อ.ค.ป.) นอกจากนั้นครูประถมศึกษาจำนวนมากได้ศึกษาต่อ สาขาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ในปี พ.ศ. 2529 ครูประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จำนวน 337,118 คน เป็นผู้จบการศึกษาระดับปริญญาตรี และสูงกว่า จำนวน 155,136 คน คิดเป็นร้อยละ 46.02 ระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า จำนวน

118,157 คน คิดเป็นร้อยละ 35.05 จะเห็นว่าครูประถมศึกษาที่จบตั้งแต่ระดับอนุปริญาขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 81.07 (ปี พ.ศ. 2533 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีข้าราชการครูในสังกัด จำนวน 338,020 คน แยกเป็นปริญญาตรีและสูงกว่า จำนวน 220,154 คน คิดเป็นร้อยละ 65.13 ระดับอนุปริญาหรือเทียบเท่า จำนวน 79,259 คน คิดเป็นร้อยละ 23.44 รวมครูประถมศึกษาที่จบตั้งแต่ระดับอนุปริญาขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 88.57 (ฝ่ายข้อมูลสถิติและรายงาน กองนโยบายและแผน สปช. กระทรวงศึกษาธิการ, 2534))

ในปีงบประมาณ 2528 และ 2529 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สปช.) ได้จัดให้มีโครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอนของครูประถมศึกษาชั้น ทำให้ครูประถมศึกษาที่อยู่ในสังกัด สปช. ซึ่งมีจำนวนมากกว่าสามแสนคน ได้เข้ารับการฝึกอบรม เนื้อหาของหลักสูตรการฝึกอบรมประกอบด้วย เรื่องหลักสูตร หลักการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และคุณธรรมของครูประถมศึกษา ซึ่งครูส่วนใหญ่ได้รับเอกสารชุดฝึกอบรมด้วยตนเองที่เป็นสื่อหลัก คนละ 1 ชุด ๆ ละ 20 เล่ม

ข้อมูลดังกล่าวข้างต้นได้แสดงให้เห็นว่า ครูประถมศึกษาสังกัด สปช. ส่วนใหญ่มีสมรรถภาพด้านความรู้ และสมรรถภาพทั่วไปอันเป็นสมรรถภาพพื้นฐานสำหรับการเป็นครู เพียงพอที่จะสอนในระดับประถมศึกษาได้ จึงไม่จำเป็นต้องพัฒนาเพิ่มเติมอีก

ส่วนสมรรถภาพด้านเทคนิควิธีหรือทักษะทางการสอนและด้านคุณลักษณะ จากการวิจัยของ ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา และคณะ (2530) พบว่า ครูประถมศึกษา สังกัด สปช. จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาในรายการสมรรถภาพ ดังรายละเอียดตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงรายการสมรรถภาพที่จำเป็นต้องพัฒนาของครูประถมศึกษา
สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

รายการสมรรถภาพ	ระดับความจำเป็นในการพัฒนา	
	ต้องพัฒนา	ต้องพัฒนา โดยเร่งด่วน
1. การจัดระบบข้อมูลในโรงเรียนและชุมชน		
1.1 การจัดระบบข้อมูลในโรงเรียน	✓	
1.2 การรวบรวมข้อมูลในชุมชน	✓	
1.3 การตีความหมายข้อมูลชุมชน	✓	
2. กระบวนการจัดการเรียนการสอน		
2.1 การจัดกลุ่มผู้เรียน		✓
2.2 การใช้ประโยชน์จากกลุ่มผู้เรียน		✓
2.3 การทำสิ่งควมมีติ	✓	
2.4 การเตรียมการสอนอย่างครบถ้วนสมบูรณ์		✓
2.5 การจัดกระบวนการเรียนการสอนให้ครบทั้ง ขั้นนำ ขั้นสอน และขั้นสรุป		✓
2.6 ความชำนาญในเทคนิควิธีสอน	✓	
2.7 ความชำนาญในการใช้วิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้	✓	
2.8 การผลิตและใช้อุปกรณ์การสอน		
ดำเนินการผลิตหรือซื้อสำเร็จรูปมาใช้	✓	
ดำเนินการสอนโดยใช้อุปกรณ์ประกอบ	✓	
ใช้อุปกรณ์ได้อย่างเหมาะสมและมีความชำนาญ		✓
3. พฤติกรรมของครู		
3.1 การใช้คำถาม	✓	
ลักษณะการถาม (รายบุคคล/เป็นกลุ่ม)	✓	
ประเภทของคำถาม (ความเข้าใจ/ความจำ)	✓	
3.2 การเสริมแรง : ประเภทการเสริมแรง (อาทิ ปกิริยา / ภาษาพูด)	✓	

ตารางที่ 1 (ต่อ)

รายการสมรรถภาพ	ระดับความจำเป็นในการพัฒนา	
	ต้องพัฒนา	ต้องพัฒนา โดยเร่งด่วน
4. การสอนเฉพาะกลุ่มวิชา		
4.1 การเสริมสร้างทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์	/	
4.2 การสอนเกี่ยวกับดนตรี การเล่นเครื่องดนตรี บางประเภทและการโน้มน้าวเด็กให้รักดนตรี และนาฏศิลป์ไทย	/	
4.3 การสอนงานทางด้านศิลปศึกษาและการโน้มน้าว จิตใจให้เด็กรักศิลปะ	/	
4.4 การสร้างและการออกแบบใบสั่งงาน และการ ออกแบบงานอย่างง่าย ๆ สำหรับวิชาการงาน และพื้นฐานอาชีพ	/	
5. ทักษะคิดต่อวิชาชีพครู	/	

3. ในสภาพปัจจุบัน การศึกษาระดับประถมศึกษาที่มีครูใหม่ที่จะเข้าสู่ระบบเป็นจำนวนน้อย มีจำนวนครูอยู่ในระบบถึงกว่าสามแสนคน การพัฒนาครูประถมศึกษาทั้งในอดีตและปัจจุบันจึงเน้นการพัฒนาครูประจำการ และเน้นรูปแบบของการฝึกอบรม ซึ่งการวิจัยครั้งนี้พบว่า การพัฒนาครูประจำการจะต้องดำเนินการใน 3 ลักษณะ คือ (1) ผลิตคู่มือการปฏิบัติงานเพื่อเป็นแนวทางให้ครูปฏิบัติงานได้มีประสิทธิภาพ (2) พัฒนาหลักสูตรและฝึกอบรมศึกษานิเทศก์และครูผู้ทำหน้าที่นิเทศเพื่อเป็นที่ปรึกษาและให้คำแนะนำในการปฏิบัติงานของครูประถมศึกษา (3) พัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมและฝึกอบรมครูประถมศึกษาในส่วนที่ยังมีสมรรถภาพต่ำอยู่

การที่คณะผู้วิจัย ได้เสนอให้ใช้การฝึกอบรมเป็นเครื่องมือในการพัฒนาสมรรถภาพครูประถมศึกษานั้น นับว่า สอดคล้องกับนักการศึกษาและผู้เชี่ยวชาญหลาย ๆ ท่าน ที่ได้กล่าวถึงความหมายและบทบาทของการฝึกอบรมที่มีต่อการพัฒนาทรัพยากรบุคคล เช่น

กิตติ พัทธวิชัย (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2533) กล่าวไว้ว่า "การฝึกอบรมเป็นเครื่องมือสำคัญต่อการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน การพัฒนาบุคลากรในองค์การ เป็นการเพิ่มความรู้ ทักษะ เปลี่ยนเจตคติและสร้างจิตสำนึกที่ดีต่อองค์การ"

ทองฟู ชินะโชติ (2531) กล่าวไว้เช่นเดียวกันว่า "การฝึกอบรมเป็นกระบวนการเพิ่มความรู้ ทักษะ และพัฒนาฝีมือในการทำงาน สมรรถนะของคนในสังคมใดสังคมหนึ่ง ตลอดจนเปลี่ยนแปลงทัศนคติของพนักงานในทางที่ดีขึ้น การฝึกอบรมเป็นกรรมวิธีช่วยป้องกันปัญหา และปรับปรุงคุณภาพการทำงานให้ดีขึ้น เพื่อให้พนักงานสามารถปฏิบัติงานในตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบันอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด และใช้ขีดความสามารถอย่างเต็มที่"

Edwin B. Flippo (1966) ได้กล่าวว่า "การฝึกอบรมเป็นกระบวนการอย่างหนึ่งในการพัฒนาบุคคลให้มีความรู้ ความชำนาญ และทักษะในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น"

Thomas F. Stanton (1960) ได้กล่าวว่า "การฝึกอบรม คือความพยายามที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมมนุษย์ ตลอดจนทัศนคติของมนุษย์ เพื่อเป็นการเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพที่สูงขึ้น"

ความสอดคล้องกันของแนวความคิดเหล่านี้ เป็นเครื่องยืนยันได้เป็นอย่างดี ว่า การฝึกอบรมเป็น เครื่องมือที่มีศักยภาพในการพัฒนาครูประถมศึกษา ให้เป็นผู้มีสมรรถภาพที่พึงประสงค์ทั้งในด้านความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะที่จำเป็นต่อการปฏิบัติหน้าที่ตามความมุ่งหวังของหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ไม่ว่าจะในองค์กรหรือหน่วยงานใด ๆ จะประสบความสำเร็จ มีประสิทธิผล และประสิทธิภาพเพียงใด ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบที่สำคัญดังนี้ คือ

1. หลักสูตรและเนื้อหาสนองความต้องการของผู้เข้ารับการฝึกอบรม
2. ผู้จัดการฝึกอบรมเข้าใจทฤษฎีหรือหลักการเรี้นรู้ของผู้ใหญ่
3. วิทยากรมีความรู้เกี่ยวกับเทคนิคและวิธีการสอน
4. ผู้จัดการฝึกอบรมมีความพร้อมในการบริหารงานฝึกอบรม
5. มีการประเมินผลการฝึกอบรม (บุญเลิศ ไพบรินทร์, 2530 อ้างถึงใน ดวงจันทร์ อ่าววิจิตรกุล, 2533)

ในบรรดาองค์ประกอบต่าง ๆ เหล่านี้ องค์ประกอบที่นับว่ามีความสำคัญมากประการหนึ่งคือ เทคนิคการฝึกอบรม คือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจะต้องเลือกใช้เทคนิคการฝึกอบรมให้เหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมนั้น ๆ ดังจะเห็นได้จากคำกล่าวของ บัญเลิศ ไพรินทร์ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2533) ที่กล่าวไว้ว่า "หากจะศึกษาและวิเคราะห์กระบวนการฝึกอบรมโดยทั่วไปแล้วจะพบว่า ขั้นตอนหนึ่งที่มีความสำคัญเป็นอย่างมากมีส่วนช่วยให้โครงการฝึกอบรมประสบความสำเร็จตามหลักสูตร และวัตถุประสงค์ของโครงการฝึกอบรมนั้น ๆ ก็คือ การเลือกใช้เทคนิคการฝึกอบรมให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมแต่ละครั้ง ซึ่งได้แก่วัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติแก่ผู้เข้ารับการอบรม ขณะเดียวกันเทคนิคที่เลือกใช้จะต้องพิจารณาให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายที่เข้ารับการอบรม"

การจัดการฝึกอบรมครูประจำการระดับประถมศึกษา ก็เช่นเดียวกันกับการฝึกอบรมในองค์การอื่น ๆ คือ จะต้องอาศัยองค์ประกอบที่สำคัญทั้ง 5 ประการดังกล่าว และโดยเฉพาะเทคนิคการฝึกอบรมนั้น จะต้องเลือกใช้ให้เหมาะสมกับลักษณะงานและสภาพแวดล้อมอื่น ๆ ของครูประถมศึกษาซึ่งแตกต่างไปจากองค์การอื่น ๆ และที่สำคัญจะต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการฝึกอบรมครั้งนั้น ๆ ว่า ต้องการเพิ่มพูน พัฒนาให้ครูประถมศึกษามีคุณสมบัติ หรือสมรรถภาพในด้านใดเป็นสำคัญ

ข้อมูลและผลการวิจัยต่าง ๆ ดังกล่าว ได้แสดงให้เห็นว่า มีความสำคัญและจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาครูประถมศึกษา หากได้มีการศึกษาถึงกระบวนการฝึกอบรมว่าในการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถภาพครูประถมศึกษา นั้น มีการปฏิบัติตามขั้นตอนอย่างไรบ้าง และควรใช้เทคนิคการฝึกอบรมใด จึงจะเหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการฝึกอบรมแต่ละครั้ง เพราะในการฝึกอบรมนั้น วัตถุประสงค์ที่ต้องการจะบรรลุแตกต่างกันย่อมต้องการเทคนิคการฝึกอบรมที่แตกต่างกัน

ดังนั้น ด้วยตระหนักในความสำคัญของกระบวนการฝึกอบรมและเทคนิคการฝึกอบรมว่า เป็นกระบวนการและองค์ประกอบอันสำคัญ ที่จะช่วยให้การพัฒนาครูประถมศึกษาให้เป็นผู้มีสมรรถภาพที่พึงประสงค์ สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอน อบรม สั่งสอนกุลบุตร กุลธิดา ให้เป็นคนดี ประพฤติชอบ เป็นผู้พร้อมทั้งสติ ปัญญา และคุณลักษณะอื่น ๆ ที่จะแก้ปัญหา สามารถทำงาน ดำรงชีวิตอยู่ในสังคม และปรับตัวให้เข้ากับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม ตามจุดมุ่งหมายของแผนและหลักสูตรการศึกษา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา กระบวนการฝึกอบรม

และเทคนิคการฝึกอบรมที่เหมาะสมเพื่อพัฒนาสมรรถภาพครูประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ซึ่งข้อค้นพบจะเป็นประโยชน์ต่อบุคคลและหน่วยงานปรับปรุงพัฒนาการฝึกอบรมครูประถมศึกษาให้มีคุณภาพ และประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการประถมศึกษาเพื่อพัฒนาเยาวชนของชาติสืบต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษากระบวนการฝึกอบรมและเทคนิคการฝึกอบรม สำหรับการจัดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถภาพครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ตามความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด

คำถามในการวิจัย

1. ศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ตระหนักถึงความสำคัญของกระบวนการฝึกอบรมหรือไม่ มากน้อยเพียงใด
2. ศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด มีกระบวนการในการดำเนินการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถภาพครูประถมศึกษาอย่างไรบ้าง และปฏิบัติมากน้อยเพียงใด
3. เทคนิคการฝึกอบรมใดเหมาะสมสำหรับการพัฒนาครูประถมศึกษาให้มีสมรรถภาพในการจัดกลุ่มผู้เรียน
4. เทคนิคการฝึกอบรมใดเหมาะสมสำหรับการพัฒนาครูประถมศึกษาให้มีสมรรถภาพในการใช้ประโยชน์จากกลุ่มผู้เรียน
5. เทคนิคการฝึกอบรมใดเหมาะสมสำหรับการพัฒนาครูประถมศึกษาให้มีสมรรถภาพในการเตรียมการสอนอย่างครบถ้วนสมบูรณ์
6. เทคนิคการฝึกอบรมใดเหมาะสมสำหรับการพัฒนาครูประถมศึกษาให้มีสมรรถภาพในการจัดกระบวนการเรียนการสอนให้ครบทั้งขั้นนำ ขั้นสอนและขั้นสรุป
7. เทคนิคการฝึกอบรมใดเหมาะสมสำหรับการพัฒนาครูประถมศึกษาให้มีสมรรถภาพในการใช้สื่อการสอนประกอบการสอน โดยสามารถใช้ได้อย่างเหมาะสมและมีความชำนาญ

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษากระบวนการฝึกอบรมและเทคนิคการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถภาพครูประถมศึกษาตามความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดทุกจังหวัดและสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

2. กระบวนการฝึกอบรม ที่ศึกษาแบ่งออกเป็นขั้นตอนใหญ่ 11 ขั้นตอน คือ

- (1) การวิเคราะห์ความจำเป็น
- (2) การกำหนดวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม
- (3) การสร้างเครื่องมือสำหรับการประเมินระบบการฝึกอบรม
- (4) การกำหนดเกณฑ์ในการประเมิน
- (5) การเลือกและจัดลำดับเนื้อหาในหลักสูตร
- (6) การกำหนดเทคนิควิธีในการฝึกอบรม
- (7) การกำหนดอุปกรณ์และค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรม
- (8) การผลิตเอกสารในการฝึกอบรม
- (9) การคัดเลือกผู้เข้ารับการฝึกอบรม
- (10) การคัดเลือกวิทยากร
- (11) การประเมินโครงการฝึกอบรมและติดตามผล

3. เทคนิคการฝึกอบรมที่จะศึกษามีดังนี้ การบรรยายหรือปาฐกถา (Lecture or Speech) การอภิปรายเป็นคณะ (Panel Discussion) การสัมมนา (Seminar) การอภิปรายกลุ่ม (Group Discussion) การแสดงบทบาทสมมุติ (Role-Playing) การศึกษาเฉพาะกรณี (Case Study) การสาธิต (Demonstration) การจัดทัศนศึกษา (Field Trip) การฝึกปฏิบัติ (exercise) ชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง (Programmed Package)

4. สมรรถภาพที่พึงประสงค์ของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ในการวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาคอบคลุมสมรรถภาพด้านความรู้ ทักษะ และทัศนคติ ที่ผลการวิจัยของ ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา และคณะ (2530) พบว่าจำเป็นต้องพัฒนาโดยเร่งด่วน คือ

1. การจัดกลุ่มผู้เรียน
2. การใช้ประโยชน์จากกลุ่มผู้เรียน
3. การเตรียมการสอนอย่างครบถ้วนสมบูรณ์
4. การจัดกระบวนการเรียนการสอนให้ครบทั้งขั้นนำ ขั้นสอน และขั้นสรุป
5. การใช้สื่อการสอนประกอบการสอนโดยสามารถใช้ได้อย่างเหมาะสมและมีความชำนาญ

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

กระบวนการฝึกอบรม หมายถึง ขั้นตอนหรือภารกิจที่ใช้ในการจัดการฝึกอบรม ตั้งแต่จุดเริ่มต้นจนถึงสิ้นสุด เพื่อให้การฝึกอบรมบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งจะประกอบด้วยขั้นตอนใหญ่ และขั้นตอนย่อยในการดำเนินการ เพื่อแสดงให้เห็นว่าการฝึกอบรม มีการปฏิบัติอย่างไร มีขั้นตอนเริ่มต้น สิ้นสุดอย่างไร

เทคนิคการฝึกอบรม หมายถึง วิธีการ หรือเครื่องมือ หรือกิจกรรมที่ใช้ในการติดต่อสื่อสาร หรือสื่อความหมายระหว่างผู้เป็นวิทยากรกับผู้เข้ารับการฝึกอบรม หรือระหว่างผู้เข้ารับการฝึกอบรมด้วยกัน หรือระหว่างบุคคลอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับผู้เข้ารับการฝึกอบรมในกระบวนการฝึกอบรมเพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านความรู้ ทักษะ และทัศนคติของผู้เข้ารับการฝึกอบรมตามวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม อย่างมีประสิทธิภาพ

สมรรถภาพ หมายถึง ความรู้ ทักษะ คุณลักษณะและทัศนคติที่ครูประถมศึกษาพึงมีเพื่อจะปฏิบัติตามบทบาทและหน้าที่ตามหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ศึกษาครอบคลุมถึงสมรรถภาพด้านความรู้ ทักษะ (เทคนิควิธี) และสมรรถภาพด้านทัศนคติ ที่จำเป็นต้องพัฒนาโดยเร่งด่วน ตามผลการวิจัยของ ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา และคณะ (2530)

ครูประถมศึกษา หมายถึง ข้าราชการครู ซึ่งปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดและกรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด หมายถึง ส่วนราชการระดับจังหวัดและกรุงเทพมหานคร มีฐานะเทียบเท่ากอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่บริหารงานด้านการประถมศึกษาในเขตจังหวัดนั้น ๆ หรือในกรุงเทพมหานคร

ศึกษานิเทศก์ หมายถึง ข้าราชการครูที่ดำรงตำแหน่งศึกษานิเทศก์ ประจำสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดและกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีบทบาทและหน้าที่ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2533

การบรรยาย หมายถึง การให้ความรู้แก่ผู้เข้าผู้เข้ารับการฝึกอบรมโดยวิทยากรเพียงผู้เดียว วิทยากรเป็นผู้มีบทบาทมากที่สุดในการเตรียมเนื้อหาสาระการให้ความรู้ ข้อมูลต่าง ๆ แก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรม

การอภิปรายเป็นคณะ หมายถึง การอภิปรายร่วมกันของกลุ่มบุคคลหรือกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ ประมาณ 3-5 คน โดยมีพิธีกร เป็นผู้เข้ามา มีบทบาทร่วมในการประสานการอภิปรายของผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละคนในหัวข้อที่กำหนดให้ โดยแต่ละคนจะให้ความรู้ ข้อเท็จจริงและความคิดเห็นของตนในเรื่องที่ตนได้รับมอบหมายแก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรม หลังการอภิปราย อาจเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมซักถามปัญหาเพิ่มเติมได้

การสัมมนา หมายถึง การประชุมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีความรู้ภายใต้การช่วยเหลือของผู้ทรงคุณวุฒิ โดยสมาชิกทุกคนจะต้องเตรียมเรื่องนั้น ๆ มาล่วงหน้า และมีบทบาทร่วมในการแลกเปลี่ยนความรู้ และประสบการณ์ในการสัมมนานั้น ๆ

การอภิปรายกลุ่ม หมายถึง การประชุมกลุ่มเพื่อเปิดโอกาสให้สมาชิกกลุ่มทุก ๆ คน ได้มีส่วนในการอภิปรายเรื่องใดเรื่องหนึ่ง สำหรับจำนวนนั้นไม่แน่นอน ควรมีประมาณ 5-15 คน โดยปกติจะมีผู้นำอภิปรายซึ่งอาจเป็นวิทยากรประจำกลุ่ม หรือผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) หรือสมาชิกคนใดคนหนึ่ง และมีกรอภิปรายกลุ่มหลังจากที่วิทยากรได้บรรยายให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ทราบแนวคิด ทฤษฎีและหลักปฏิบัติของเรื่องนั้น ๆ เสร็จแล้ว

การแสดงบทบาทสมมติ หมายถึง การจัดให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้แสดงบทบาทในสถานการณ์เหมือนกับสภาพที่เป็นจริง โดยวิทยากรเป็นผู้กำหนดโครงเรื่องและเลือกผู้แสดงที่เหมาะสม พร้อมทั้งจัดหาอุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ให้ผู้แสดงจะสวมบทบาทใดบทบาทหนึ่งตามที่วิทยากรกำหนด แล้วแสดงตามความคิด ความรู้สึกของตนเอง สมาชิกคนอื่นจะเป็นผู้สังเกต และอภิปรายหรือพิจารณาแนวทางแก้ปัญหาตามประเด็นที่กำหนดไว้

การศึกษาเฉพาะกรณี หมายถึง การศึกษากรณีหรือเรื่องราวซึ่งเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจริงหรือสร้างขึ้นให้เหมือนจริง เพื่อเป็นข้อมูลให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมนำมาประกอบการพิจารณาตัดสินใจแก้ปัญหาต่าง ๆ ภายใต้อาณัติที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด

การสาธิต หมายถึง การแสดงโดยวิทยากรให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้เห็นสภาพการณ์ที่เป็นจริง โดยแสดงให้เห็นกระบวนการหรือขั้นตอนของการปฏิบัติงาน การทดลองหรือการใช้เครื่องมือต่าง ๆ แล้วจึงเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ทดลองทำตามที่ได้เรียนรู้มา

การทัศนศึกษา หมายถึง การนำผู้เข้ารับการฝึกอบรมไปยังสถานที่อื่น นอกสถานที่จัดฝึกอบรมปกติ เพื่อศึกษาจากสภาพการณ์จริง ๆ ด้วยตนเอง

การฝึกปฏิบัติ หมายถึง การนำทฤษฎีหรือแนวคิดตามที่ได้เรียนรู้มาทดลองปฏิบัติในสถานการณ์ของการฝึกอบรม ภายใต้อาณัติดูแล แนะนำของวิทยากร โดยวิทยากรจะเป็นผู้เตรียมกิจกรรมหรือสิ่งที่จะให้ฝึกปฏิบัติไว้ล่วงหน้า หลังจากได้ฝึกอบรมทางทฤษฎีมาแล้ว วิทยากรจะให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ทดลองปฏิบัติหรือฝึกทำตามที่ได้สอนไว้

ชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง หมายถึง เป็นชุดประสบการณ์ที่ประกอบด้วยสื่อ ซึ่งอาจเป็นสื่อเดี่ยว หรือสื่อประสม แต่ส่วนใหญ่จะเป็นสื่อประสมหลาย ๆ ประเภท ทั้งสื่อบุคคล สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโสตทัศนต่าง ๆ เป็นต้น หรือบางครั้งมีสื่อคอมพิวเตอร์ ด้วย ชุดฝึกอบรมนี้ วิทยากรสามารถนำไปใช้ประกอบการฝึกอบรมเพื่อให้ความรู้ ทักษะและประสบการณ์แก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรม หรือผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถศึกษาหาความรู้ และฝึกฝนทักษะได้ด้วยตนเอง เช่น ชุดฝึกอบรมในโครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา ของ สปช. พ.ศ. 2528 เป็นต้น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบว่า ในการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถภาพครูประถมศึกษาชั้น ศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ตระหนักถึงความสำคัญของกระบวนการฝึกอบรมแต่ละขั้นตอน มากน้อยเพียงใด และ มีการปฏิบัติตามขั้นตอนของกระบวนการฝึกอบรมใด มากน้อยเพียงใด
2. ได้ทราบเทคนิคการฝึกอบรมที่เหมาะสมในการฝึกอบรมครูประถมศึกษา ให้มี สมรรถภาพที่จำเป็นต่อการปฏิบัติหน้าที่ครูตามการรับรู้ของศึกษานิเทศก์
3. ข้อค้นพบจากการวิจัยจะเป็นประโยชน์ ต่อสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา แห่งชาติ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และหน่วยงานในสังกัด ในการนำไปเป็น ข้อมูลในการจัดทำโครงการฝึกอบรม จัดทำหลักสูตรการฝึกอบรมและดำเนินการฝึกอบรมครูประถมศึกษา ให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลต่อประสิทธิผล และประสิทธิภาพของ การจัดการประถมศึกษา ต่อไป
4. วิทยากรและเจ้าหน้าที่ฝึกอบรมจะนำผลการวิจัย ไปเป็นข้อมูล ในการดำเนินการ กระบวนการฝึกอบรม และ เลือกใช้เทคนิคการฝึกอบรมที่เหมาะสม มีประสิทธิภาพในการ ฝึกอบรมครูประถมศึกษา
5. บุคคลผู้สนใจทั่วไปและหน่วยงานอื่น ๆ จะได้นำข้อค้นพบเกี่ยวกับเทคนิคการ ฝึกอบรมไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบุคลากร ลักษณะงาน และสภาพแวดล้อมอื่น ๆ ในหน่วยงาน ของตนต่อไป